

พวกยิวแห่งบูรพาทิศ: ประวัติศาสตร์ว่าด้วยความสัมพันธ์ ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับชาวจีนโพ้นทะเล

เทพ บุญตานนท์*

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนมักเข้าใจกันในลักษณะของความเป็นคู่ตรงข้ามโดยตลอด ซึ่งปัจจัยสำคัญคือการนำงานพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ที่เขียนวิพากษ์วิจารณ์ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่อง *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* มาใช้อ้างอิง และโยงเข้ากับพระราชนิพนธ์เรื่องอื่นๆ เพื่อนำเสนอสภาวะอันกลืนไม่เข้าคายไม่ออกระหว่างคนจีนกับพระองค์ ด้วยเหตุนี้บทความนี้จะพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ ทั้งงานพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 และเอกสารราชการที่เกี่ยวข้องกับคนจีนโพ้นทะเล เพื่อชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนมีมิติความสัมพันธ์ที่หลากหลายมากกว่าการเป็นคู่ตรงข้าม อันเป็นการพิจารณาวัตถุประสงค์ของงานพระราชนิพนธ์ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ให้ไกลกว่างานเขียนเพื่อต่อต้านชาวจีนอย่างที่เป็นข้อสรุปที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ซึ่งในที่สุดแล้วจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนโพ้นทะเลนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากกว่าความเป็นคู่ตรงข้าม โดยทั้งสองฝ่ายต่างมีความพยายามที่จะประนีประนอมกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาทั่วไป (ประวัติศาสตร์) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ติดต่อได้ที่: thep.boon@mahidol.ac.th

คำสำคัญ: พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว; ชาวจีนโพ้นทะเล;
ความสัมพันธ์ไทย-จีน

The Jews of the Orient: The History of the Relationship between King Vajiravudh and Overseas Chinese

Thep Boontanondha *

Abstract

The relationship between King Vajiravudh and overseas Chinese is commonly understood in the binary opposition ideology due to the influence of King Rama VI's literary works which criticized the overseas Chinese in Siam. In particular, *the Jews of the Orient* (*Jew Haeng Burabha Tis*) is often employed as a reference along with King Rama VI's royal duties in order to reveal the dilemmatic situation between King Rama VI and the Chinese. The article aims to study the historical evidence comprising King Rama VI's literary works and governmental documents about the overseas Chinese in order to indicate that the relationship between King Rama VI and the Chinese was actually multifaceted. This article will analyze the purpose of King Rama VI's *the Jews of the Orient* beyond the anti-Chinese assumption. Finally, the study finds that the relationship between King Rama VI and the overseas Chinese is complicated in that they are not merely binary opposites of

* Lecturer in The General Education Section, Faculty of Liberal Arts, Mahidol University, e-mail: thep.boo@mahidol.ac.th

each other; they had compromised in many instances to secure their own profits.

Keywords: King Vajiravudh; Overseas Chinese; Thai–Chinese relationship

1. บทนำ

การศึกษาพระบรมราโชบายและความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนมักเริ่มต้นการศึกษาด้วยกรอบของหนังสืออย่าง *พวงยิวแห่งบูรพาทิศ เมืองไทยจนตื่นเกิด ความเป็นชาติโดยแท้จริง* รวมไปถึง *โคลนติดล้อ* ซึ่งงานพระราชนิพนธ์เหล่านี้ได้ให้ภาพลักษณ์คนจีนในฐานะคนภายนอกที่เข้ามาอยู่ในประเทศเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ ไม่มีความรักชาติ และที่สำคัญคือไม่มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยเหตุนี้ภาพลักษณ์ในความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนจึงเป็นไปในลักษณะของความเป็นศัตรู ดังนั้นจึงเข้าใจกันว่ารัชสมัยของพระองค์เป็นรัชสมัยที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งระหว่างรัฐไทยกับชาวจีน และรัชกาลที่ 6 ทรงได้รับการสร้างภาพให้ทรงเกลียดคนจีน วาทกรรมเหล่านี้ยังโดนตอกย้ำด้วยงานจำนวนมากที่เขียนถึงชาวจีนในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งงานชิ้นสำคัญที่มีส่วนสร้างภาพความขัดแย้งระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนคืองานของพวงร้อย กล่อมเอียง เรื่อง *พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขตรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว* งานของพวงร้อยพยายามชี้ให้เห็นว่า ในสมัยรัชกาลที่ 6 ชาวจีนเป็นต้นเหตุของปัญหานานัปการ จนเป็นเหตุให้รัฐบาลสยามต้องใช้นโยบายควบคุมชาวจีนอย่างเข้มงวด (พวงร้อย กล่อมเอียง, 2516, น. 346) และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีงานพระราชนิพนธ์จำนวนมากเพื่อใช้ในการต่อต้านและเสียดสีชาวจีน (พวงร้อย กล่อมเอียง, 2516, น. 350)

งานของพวงร้อยที่ตีพิมพ์ขึ้นใน พ.ศ.2516 นับได้ว่าเป็นงานชิ้นแรกๆ ที่พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีน งานชิ้นนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยรัชกาลที่ 6 โดยเฉพาะในเรื่องชาตินิยมและชาวจีนด้วยเหตุนี้ในเวลาต่อมาเมื่อมีงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ 6 กับชาวจีน งานของพวงร้อยจึงถูกใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการอ้างอิง เช่น งานของยุภาพร เจือจินดา ในเรื่อง *เสือป่า: โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง* ซึ่งงานของยุภาพรได้เสนอว่าการจัดตั้งเสือป่าของรัชกาลที่ 6 นั้นส่วนหนึ่งก็เพื่อควบคุมและปราบปราม

ชาวจีน (ยุภาพร เจือจินดา, 2528, น. 142) นอกจากนี้ยังต้องการปลูกฝังความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ประชาชนชาวไทยเพื่อต่อต้านชาวจีน โดยการอ้างอิงงานของพงวร้อยละ ยุภาพรยังตอกย้ำข้อเสนอว่าเสือป่าได้รับการก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปฏิปักษ์กับชาวจีน ด้วยการยกจำนวนชาวจีนที่เข้าร่วมกับกองเสือป่าว่ามีจำนวนน้อยมาก และให้ข้อสรุปว่า กองเสือป่ามีนโยบายกีดกันไม่ให้คนจีนเข้าร่วมเพราะเกรงว่าจะนำความรู้ทางการทหารที่ได้จากการฝึกเสือป่าไปช่วยเหลือทางซุน ยัต เซน (Sun Yat-Sen) ทำการปฏิวัติที่ประเทศจีน (ยุภาพร เจือจินดา, 2528, น. 144-145)

งานของกรรณกริมย์ สุวรรณานนท์ เรื่อง *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย* ก็ได้รับอิทธิพลของงานพงวร้อยละในการอธิบายถึงบทบาทของนักหนังสือพิมพ์คนสำคัญในสมัยนั้นอย่างเชียวฮุดเสง ศรีบุญเรือน กรรณกริมย์ได้อ้างอิงงานของพงวร้อยละที่ว่าเชียวฮุดเสงมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่อุดมการณ์ปฏิวัติในประเทศไทยผ่านหนังสือพิมพ์ภาษาจีนอย่าง *ฮั่วเซียวซินโป่* (Huaxian Xinbao) และหนังสือพิมพ์ภาษาไทยคือ *จีนโนสยามวรรณศัพท์* (กรรณกริมย์ สุวรรณานนท์, 2524, น. 82) อย่างไรก็ตามงานของกรรณกริมย์นำเสนอเพียงแค่ตัวหนังสือพิมพ์โดยไม่ได้ลงรายละเอียดว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับมีเนื้อหาอย่างไรบ้าง ต่างจากงานของสุกัญญา ตีระวนิช เรื่อง *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์* ที่พยายามอธิบายความขัดแย้งระหว่างรัชกาลที่ 6 และเชียวฮุดเสงมากที่สุดงานหนึ่ง สุกัญญาได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 และเชียวฮุดเสงในลักษณะศัตรู การทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่ายเกิดจากความต้องการผลประโยชน์จากอีกฝ่ายหนึ่ง โดยรัชกาลที่ 6 ต้องการข้อมูลเรื่องประเทศจีนจากทางเชียวฮุดเสง ส่วนทางตัวเชียวฮุดเสงนั้นต้องการการช่วยเหลือทางด้านการเงินจากทางรัฐบาล (สุกัญญา ตีระวนิช, 2532, น. 213) การอธิบายถึงความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างเชียวฮุดเสงกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้กลายเป็นวาทกรรมกระแสหลักในการอธิบายการต่อสู้ทางการเมืองด้วยหนังสือพิมพ์ระหว่างพระองค์กับเชียวฮุดเสง กระทั่งงานของเพ็ญพิสุทธิ์ อินทรกริมย์ เรื่อง *บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเชียวฮุดเสง พ.ศ.2450-2474* จึงมีการอธิบายบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 และเชียวฮุดเสงที่ต่างไปจากข้อสรุปที่ผ่านมา โดยไม่ได้มองแต่

เพียงเรื่องผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายแต่มองไปถึงความสัมพันธ์ในเชิงส่วนบุคคลระหว่างรัชกาลที่ 6 กับเชียวสุดแสง (เพ็ญพิสุทธิ์ อินทภิรมย์, 2547, น. 209)

คงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่างานเหล่านี้นำเสนอข้อมูลบิดเบือนความเป็นจริง เพราะตลอดสมัยรัชกาลที่ 6 ปัญหาเรื่องชาวจีนเป็นปัญหาสำคัญของรัฐบาลสยามและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีงานพระราชนิพนธ์และพระราชกรณียกิจในหลายๆ เรื่องที่มีลักษณะโจมตีชาวจีน อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 หรือรัฐบาลสยามกับชาวจีนก็ไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งในหลายครั้งก็เป็นความขัดแย้งที่รุนแรงอย่างชัดเจน แต่ในอีกด้านหนึ่งงานวิจัยที่ใช้งานพระราชนิพนธ์และพระราชกรณียกิจที่ต่อต้านชาวจีนของรัชกาลที่ 6 เป็นกรอบในการเขียนงานกลับไม่ได้นำเสนอปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐสยามหรือแม้กระทั่งรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนในทางที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งหลักฐานชั้นต้นจำนวนมากได้ชี้ให้เห็นว่ารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นชาวจีนคือคนกลุ่มสำคัญที่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนพระบรมราโชบายต่างๆ และรัชกาลที่ 6 ก็ทรงชื่นชมการกระทำของชาวจีนอยู่เนืองๆ แต่เอกสารดังกล่าวกลับไม่เคยนำมาใช้อ้างอิงหรือนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนแต่อย่างใด

2. พกยิวแห่งบูรพาทิศ การสร้างชาวจีนอันพึงประสงค์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พกยิวแห่งบูรพาทิศ ขึ้นใน พ.ศ.2457 โดยทรงใช้นามปากกาว่า “อศฺวพาหุ” แทบจะในทันทีหลังจากงานพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ได้รับการเผยแพร่ลงในหนังสือพิมพ์ไทย บทความนี้ก็กลายเป็นประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในสังคมของนักหนังสือพิมพ์ด้วยเหตุนี้ไม่นานนักหลังพกยิวแห่งบูรพาทิศเผยแพร่สู่สาธารณชน เชียวสุดแสงได้ออกมาตอบโต้ข้อเขียนของอศฺวพาหุอย่างรุนแรง (สุกัญญา ตีระวนิช, 2532, น. 128) ประเด็นสำคัญที่ทำให้ พกยิวแห่งบูรพาทิศ ถูกวิพากษ์วิจารณ์เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวิพากษ์อุปนิสัยของชาวจีนโดยนำมาเปรียบเทียบกับ

ชาวยิว โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการที่ชนชาติทั้งสองต่างเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยไม่สนใจและให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในประเทศที่ตนอาศัยอยู่ (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2528, น. 15) รัชกาลที่ 6 ยังทรงชี้ให้เห็นว่าทั้งชาวยิวและจีน นั้นต่างให้ความสำคัญแก่การหารายได้เหนือสิ่งอื่นใด (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2528, น. 22)

พวกยิวแห่งบูรพาทิศ ถูกตีความว่าเป็นงานเขียนที่รัชกาลที่ 6 พระราชนิพนธ์ขึ้นเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ชาวจีนโพ้นทะเลในสยาม และเพื่อให้คนไทยตระหนักถึงอันตรายของชาวจีน งานพระราชนิพนธ์ดังกล่าวได้กลายเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกกล่าวถึงอยู่เสมอเมื่อใดก็ตามที่มีการกล่าวถึงชาวจีนในรัชสมัยของพระองค์ ด้วยเหตุนี้งานจำนวนมากจึงใช้ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* เพื่ออ้างอิงถึงพระทัศนคติในรัชกาลที่ 6 ว่าทรงเกลียดชาวจีนและเอามาโยงกับพระบรมราโชบายทางการเมือง เช่น หนึ่งในสาเหตุที่กองเสือป่าถือกำเนิดขึ้นนั้นก็เพื่อต่อต้านชาวจีน (ยุภาพร เจือจินดา, 2528, น. 142) อย่างไรก็ตาม *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ไม่ได้เขียนขึ้นมาอย่างตั้งใจเหมือนอย่างที่เราเข้าใจและนำงานดังกล่าวมาอ้างอิง เพราะในความเป็นจริงแล้วในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความสัมพันธ์ระหว่างพระองค์กับชาวจีนมีความซับซ้อนมากกว่าความเป็นปรปักษ์ต่อกัน การอธิบายว่า *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* เป็นงานเขียนที่มีเป้าหมายให้คนไทยอ่านเพื่อปลุกใจให้ลุกขึ้นมาต่อต้านชาวจีนจึงไม่สามารถเป็นข้อสรุปของงานเขียนเรื่องนี้ได้ เพราะสิ่งหนึ่งที่เราต้องตระหนักอยู่เสมอในข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของช่วงเวลานี้คือ ชาวจีนเป็นกลุ่มคนที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศและเศรษฐกิจของสยามก็ต้องพึ่งพาอาศัยชาวจีนเป็นกำลังสำคัญ และถ้าจะให้รัฐบาลสยามเลือกระหว่างชาวจีน ชาวยุโรปหรือชาวอินเดียที่จะเป็นผู้กุมระบบเศรษฐกิจของประเทศ แล้วรัฐบาลก็เลือกที่จะสนับสนุนให้ชาวจีนเป็นฝ่ายเข้ามาดำเนินธุรกิจ ในสยามมากกว่า ยุโรปและอินเดีย (กช., ร.6 น.25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารลงวันที่ 1 มีนาคม 2458) ดังนั้นการจะสรุประดมให้คนไทยลุกขึ้นมาต่อต้านชาวจีน และเลิกคบค้าสมาคมด้วยก็ดูจะเป็นข้อสรุปที่มองข้ามบริบททางประวัติศาสตร์อยู่มาก เราจึงควรหันมาพิจารณาพระราชประสงค์ในงานพระราชนิพนธ์เรื่อง *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ที่ไม่ใช่การสร้างความรู้ลึกลับชาตินิยมให้กับคนไทย แต่เป็นการสร้าง

ความรู้สึกที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคมไทยให้กับชาวจีนโพ้นทะเลในสยาม เพื่อให้คนจีนเหล่านี้ตระหนักว่าตนมีภาพลักษณ์อย่างไรในสายตาของผู้ปกครองประเทศ

พวกยิวแห่งบูรพาทิศ ได้สร้างภาพลักษณ์ให้คนจีนเป็นกลุ่มคนที่ไม่พึงประสงค์สำหรับคนในชาติ ตอกย้ำให้คนจีนรู้สึกที่ตนเองไม่เคยให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและพระบรมราชโบายใดๆ ก็ตามในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สาเหตุสำคัญที่พระองค์ต้องสร้างภาพลักษณ์เช่นนี้ให้แก่ชาวจีนในประเทศเนื่องจากในเวลานั้นประชากรจีนในประเทศนั้นมีถึง 9 แสนคน หรือร้อยละ 9.8 ของประชากรทั้งประเทศ (สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม, 2548, น. 187) ซึ่งเท่ากับว่าการเคลื่อนไหวไม่ว่าจะเรื่องใดก็ตามของชาวจีนจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศชาติ ดังนั้นรัชกาลที่ 6 ทรงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างภาพลักษณ์ชาวจีนที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ชาวจีนเป็นชาวจีนที่พึงประสงค์ของรัฐบาลสยามและรัชกาลที่ 6 ซึ่ง *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมใดบ้างเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สำหรับพระองค์ และเกือบทั้งหมดแล้วการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของชาวจีนนั้นจะเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชาติเป็นสำคัญ ทั้งการหยุดงานประท้วง การมุงที่จะหารายได้ไม่ว่าจะรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่สำคัญคือการที่ชาวจีนไม่ให้ความร่วมมือกับนโยบายของรัฐบาล

3. การหยุดงานประท้วงของชาวจีน

ปัญหาเรื่องการหยุดงานประท้วงของชาวจีนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใน พ.ศ.2453 รัฐบาลสยามมีนโยบายที่จะเก็บภาษีชาวจีนเพิ่มเติม ทำให้ชาวจีนส่วนหนึ่งไม่พอใจและเรียกร้องให้ชาวจีนทั้งหมดหยุดงานประท้วงนโยบายในครั้งนี้ของรัฐบาลสยาม นอกจากนี้สมาคมลับของชาวจีนยังใช้กำลังข่มขู่ร้านค้าของคนที่ไม่เข้าร่วมการหยุดงาน การหยุดงานในคราวนี้กินเวลาทั้งสิ้น 3 วัน ซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างโดยเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ที่ไม่สามารถหาซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ เป็นเหตุให้รัฐบาลสยามต้องสั่ง

การให้ทหารและตำรวจจับกุมบรรดาคนจีนที่ก่อการในคราวนี้เหตุการณ์จึงเข้าสู่ภาวะปกติ (สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม, 2548, น. 165)

บทเรียนจากเมื่อครั้งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทำให้การหยุดงานทั้งเพื่อการเฉลิมฉลองหรือประท้วงรัฐบาลนั้นเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและรัฐบาลสยามกังวลเป็นอย่างมาก เนื่องจากในเวลานั้นเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสยามโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ตกอยู่ในมือของชาวจีนเกือบทั้งสิ้น การหยุดงานประท้วงนับได้ว่ามีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของประชาชนเนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่นอกจากจะเป็นเจ้าของกิจการแล้วยังประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง (สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม, 2548, น. 221) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเส้นเลือดใหญ่ของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* จึงเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการป้องกันไม่ให้ชาวจีนหยุดงานประท้วง (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2528, น. 24)

สิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนในความกังวลที่ชาวจีนจะหยุดงานประท้วงนั้นคือการที่รัฐบาลสยามมักจะปล่อยให้หนังสือพิมพ์ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้อย่างอิสระ โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงทำหน้าที่ตอบโต้ข้อเสนอแนะหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์ แต่เมื่อใดก็ตามที่การวิพากษ์วิจารณ์หรือบทความในหนังสือพิมพ์เกินเลยไปถึงขั้นการนัดให้ชาวจีนหยุดงาน อย่างกรณีที่หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียวซินไปได้ลงข่าวให้ชาวจีนหยุดงานเพื่อเฉลิมฉลองกับชัยชนะของคณะปฏิวัติในประเทศจีนใน พ.ศ.2455 หลังจากที่หนังสือพิมพ์ลงบทความดังกล่าว พระยาอินทราธิบดีสีหราช รองเมือง ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลความสงบเรียบร้อยในเขตพระนครก็ได้เรียกนายเซียวฮุดเซง บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์มาตักเตือน และปรามมิให้มีการหยุดงานเพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสดังกล่าว (เพ็ญพิสุทธ์ อินทกริรมย์, 2547, น. 73)

โรงเรียนเพาะช่างกับการลดบทบาทของชาวจีนในระบบเศรษฐกิจสยาม

เศรษฐกิจของสยามในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ถูกรับเคลื่อนโดยคนจีนโพ้นทะเล ย่อมทำให้รัฐไทยมีความกังวลอยู่ไม่น้อย ซึ่งรัชกาลที่ 6 เองก็ทรงตระหนักถึงสภาพการณ์เช่นนี้ เมื่อคนจีนเข้ามาครอบครองธุรกิจด้านต่างๆ ทั้งการเกษตร กรรมกรรับจ้าง รวมทั้งช่างฝีมือประเภทต่างๆ (สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม, 2548, น. 222) ซึ่งรัฐไทยก็พยายามที่จะเพิ่มศักยภาพของคนไทยให้สามารถแข่งขันกับชาวจีนเหล่านี้ อย่างน้อยก็เพื่อคานอำนาจทางเศรษฐกิจ จึงมีการสนับสนุนให้คนไทยมีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆ มากขึ้น อย่างเช่นการเปิดโรงเรียนเพาะช่างเพื่อฝึกฝนงานช่างให้กับคนไทย ทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม

ความพยายามที่จะส่งเสริมงานช่างให้เป็นที่แพร่หลายเกิดขึ้นมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงมีพระราชปณิธานให้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกหัดการเขียนภาพขึ้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2456, น. 2495) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้ส่งเสริมให้คนไทยผลิตงานช่างเพิ่มมากขึ้น พระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการให้กระทรวงธรรมการจัดการแสดงศิลปหัตถกรรมขึ้นในพ.ศ.2455 ซึ่งในการจัดการแสดงในคราวนี้รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทานเงินรางวัลให้กับผู้ที่ส่งผลงานเข้าร่วมจัดแสดง และเป็นที่พอพระราชหฤทัย และทรงมีพระราชปณิธานถึงการก่อตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกหัดช่างอย่างเป็นกิจจะลักษณะขึ้นด้วยเหตุนี้กระทรวงธรรมการจึงได้ก่อตั้งโรงเรียนเพาะช่างขึ้นใน พ.ศ.2456 (ราชกิจจานุเบกษา, 2456, น. 2492) เพื่อทำหน้าที่ผลิตช่างที่ผลิตงานศิลปหัตถกรรม และสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งในพระบรมราชโองการในรัชกาลที่ 6 เมื่อคราวเสด็จมาเปิดโรงเรียนเพาะช่างได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ส่งเสริมให้ใช้งานช่างของไทยในการสร้างบ้านแปงเมือง แทนที่งานช่างของต่างประเทศที่ใช้อย่างเฟื่องฟูในสมัยสร้างกรุงเทพฯ (ราชกิจจานุเบกษา, 2456, น. 2500) ซึ่งพระราชปณิธานส่วนนี้ทรงหมายถึงการใช้สถาปัตยกรรมและศิลปะของจีนในการสร้างวัดและวังเป็นจำนวนมากในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อันเป็น “เครื่องราคาญตา” สำหรับพระองค์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2456, น. 2500)

นอกจากการผลิตช่างเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะ และหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยแล้ว โรงเรียนเพาะช่างยังทำหน้าที่ผลิตช่างเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อต่อสู้กับการครอบครองตลาดงานช่างของชาวจีน จำนวนช่างฝีมือในสยามราวพ.ศ.2453 เป็นชาวจีนถึงร้อยละ 70 ของจำนวนช่างทั้งหมด (สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม, 2548, น. 222) ด้วยสถานการณ์เช่นนี้ทำให้งานศิลปหัตถกรรมของสยามตกอยู่ในมือของคนจีนโพ้นทะเล ซึ่งสิ่งที่รัฐไทยให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ การที่คนจีนจะกลายเป็นผู้ควบคุมระบบการค้าของสยาม (กจข., ร.6 น.25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ลงวันที่ 1 มีนาคม 2458) ด้วยเหตุนี้หลักสูตรของโรงเรียนเพาะช่างที่เปิดขึ้นจึงเน้นการสอนให้นักเรียนสามารถผลิตงานศิลปหัตถกรรมเพื่อขายให้กับคนไทยด้วยกัน (สิทธิธรรม โรหิตะสุข, 2557, น. 68) อันเป็นความพยายามอีกทางหนึ่งในถ่วงดุลอำนาจทางเศรษฐกิจระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับรัฐไทย

4. ชาวจีนกับบทบาทนายทุนของรัฐบาล

ประเด็นที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* เน้นย้ำอย่างหนักแน่นคือ การที่ชาวจีนมุ่งแต่จะหารายได้ อีกทั้งยังพร้อมที่จะดักตวงผลประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐบาลแต่ในด้านหนึ่งก็ไม่ยินยอมที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2528, น. 15) เรื่องดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากการที่ชาวจีนโพ้นทะเลในสยามนั้นเป็นกลุ่มคนที่กุมชะตากรรมเศรษฐกิจของประเทศไว้ และปัญหาหนึ่งที่รัฐบาลสยามกังวลเป็นอย่างมากคือการที่คนจีนเมื่อมีเงินทองได้พอสมควรแล้วจะทำตัวเป็นเจ้านี่ปล่อยเงินกู้ให้กับชาวนาไทย ซึ่งเมื่อคนไทยเป็นลูกหนี้ก็จะเกรงกลัวเจ้านี่เสียมากกว่าเชื่อฟังคำสั่งของเจ้านี่ที่ในท้องถื่นอย่างไรก็定会เห็นได้ว่ารัฐบาลสยามเองก็ตระหนักว่าการเจริญรุ่งเรืองของชาวจีนทางด้านเศรษฐกิจนั้นไม่ได้มีสาเหตุมาจากชาวจีนเพียงอย่างเดียว เจ้านี่ที่ไทยเองก็ยินดีที่จะจ้างชาวจีนทำงานต่าง ๆ แทนที่จะใช้นักโทษเพราะตัวเจ้านี่ที่เองนั้นก็ได้รับเงินใต้โต๊ะจากพ่อค้าชาวจีน ยังรวมไปถึงเรื่องการที่ชาวจีนเข้ามาควบคุมการ

ค้าขายในประเทศนั้นก็เพราะคนไทยเองที่ไม่ยอมทำอาชีพค้าขาย (กจข., ร.6 น. 25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ลงวันที่ 1 มีนาคม 2458)

รัฐบาลสยามเองก็ไม่ได้มองว่าการที่ชาวจีนเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยจนกลายเป็นกลุ่มทุนรายใหญ่จะเป็นผลเสียต่อประเทศไปเสียทั้งหมด รัฐบาลเองก็ตระหนักว่ารายได้จำนวนมากของรัฐบาลนั้นมาจากชาวจีน อย่างเช่น พระคลังข้างที่นั้นจะมีรายได้ถึงเดือนละ 4,000 บาทจากค่าเช่าที่ในตลาดจังหวัดนครปฐม ซึ่งเงินจำนวนนี้มาจากการที่พ่อค้าผักชาวจีนมาเช่าที่สำหรับขายของ ยังไม่รวมไปถึงค่าเช่าห้องแถวในกรุงเทพฯ และเงินภาษีจำนวนมากที่เก็บได้จากชาวจีน (กจข., ร.6 น.25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ลงวันที่ 1 มีนาคม 2458) ส่วนนโยบายของรัฐบาลสยามเองนั้นก็เลือกที่จะสนับสนุนให้ชาวจีนเป็นเจ้าของกิจการ อย่างเช่นโรงสีข้าว มากกว่าที่จะให้คนญี่ปุ่นหรือแขกอินเดียเป็นเจ้าของกิจการ (กจข., ร.6 น.25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ลงวันที่ 1 มีนาคม 2458) ทั้งนี้เพราะชาวจีนจำนวนมากที่อยู่ในสยามนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองในสิทธิสภาพนอกอาณาเขตเพราะรัฐบาลสยามไม่ได้ทำสัญญาลักษณะดังกล่าวกับจีน ทำให้คนจีนยังอยู่ภายใต้กฎหมายไทย ต่างกับญี่ปุ่นหรือแขกอินเดียที่เป็นคนในบังคับอังกฤษซึ่งล้วนแต่มีสิทธิสภาพนอกอาณาเขตซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้ของกฎหมายไทย

ด้วยนโยบายและสภาวะเช่นนี้รัฐบาลสยามจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาคนจีนเป็นตัวขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งรัชกาลที่ 6 ก็ทรงตระหนักดีในเรื่องนี้ด้วยเหตุนี้จึงควรจะทำให้ความเข้าใจพระราชประสงค์ในรัชกาลที่ 6 ต่องานพวกยิวแห่งบูรพาทิศเสียใหม่ ที่ไม่ใช่ให้คนไทยลุกขึ้นมาต่อต้านชาวจีน แต่เป็นการปลุกเร้าจิตสำนึกให้คนจีนตระหนักในหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อรัฐบาลสยาม และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งคนจีนโพ้นทะเลในสยามเองก็พยายามแสดงให้รัฐบาลเห็นว่าตนเองไม่ได้มุ่งหวังที่จะเข้ามาอยู่ในสยามเพื่อกอบโกยหาผลประโยชน์ส่วนตน หากทว่ายังมีความจงรักภักดีสำนึกในหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของชาติ สิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นเช่นนี้ตลอดรัชสมัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็คือ การที่คนจีนจะเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินรายใหญ่ให้แก่รัฐบาล รวมไปถึงพระบรมราชโบายส่วนพระองค์ในรัชกาลที่ 6

งานพระราชนิพนธ์อีกเรื่องหนึ่งที่เน้นย้ำให้เห็นว่ารัชกาลที่ 6 ทรงชี้ให้เห็นว่าการแสดงออกถึงความจงรักภักดีจำเป็นต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติ (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2494, น. 90) ก็คืองานพระราชนิพนธ์เรื่อง *ความเป็นชาติโดยแท้จริง* งานพระราชนิพนธ์เรื่องนี้รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ชาวจีนโพ้นทะเลได้ตระหนักว่าการเป็นคนไทยโดยแท้จริงนั้นไม่ได้อยู่แค่เพียงการพูดภาษาไทยได้ ซึ่งในพระราชดำริในพระองค์การพูดภาษาไทยได้ก็อาจจะไม่ใช่สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยที่แท้จริงเลยด้วยซ้ำ แต่ความเป็นคนไทยที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งพระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าการแสดงออกถึงความจงรักภักดีที่ประชาชนควรปฏิบัติก็คือ การเชื่อฟังคำสั่งของรัฐบาล และการร่วมกันป้องกันบ้านเมือง ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดในการที่ประชาชนโดยเฉพาะชาวจีนโพ้นทะเลจะช่วยป้องกันประเทศชาติได้ก็คือ การบริจาคเงินให้แก่กองทัพ (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2494, น. 91) ซึ่งภาพสะท้อนที่ชัดเจนว่าคนจีนโพ้นทะเลในสยามตระหนักถึงสารที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพยายามสื่อกับพวกเขาได้ แสดงออกผ่านการบริจาคเงินให้กับกิจการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็พระบรมราโชบาย หรือพระราชดำรินี้รัชกาลที่ 6

ในกรณีเสือป่าซึ่งเป็นพระราชกรณียกิจที่รัชกาลที่ 6 ทรงให้ความใส่ใจพระราชหฤทัยและความสำคัญเป็นอย่างมาก ข้าราชการเกือบทั้งหมดต่างสมัครเข้าเป็นสมาชิกเสือป่าด้วยเหตุที่เป็นพระราชนิยมในรัชกาลที่ 6 อีกทั้งยังกลัวว่าหากไม่ได้เป็นสมาชิกเสือป่าแล้วจะไม่มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ทางราชการ (Vella, 1978, p. 36) คนจีนไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกเสือป่าได้ด้วยเหตุผลหลายประการโดยเฉพาะการประกอบอาชีพของคนจีนที่ส่วนมากเป็นพ่อค้า ช่างฝีมือ หรือรับจ้าง ซึ่งไม่สามารถฝึกเสือป่าได้ทุกวันในตอนเย็น รวมไปถึงการร่วมซ้อมรบที่กินเวลารวมหนึ่งเดือน แต่ก็มีความต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าพวกตนให้การสนับสนุนพระราชนิยมในรัชกาลที่ 6 ด้วยเหตุนี้คนจีนจำนวนมากจึงใช้วิธีบริจาคเงินให้กองเสือป่านำไปซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ โดยเฉพาะชาวจีนที่ถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่มีปัญหาต่อรัฐบาลสยามอย่างชาวจีนในภูเก็ต เช่น ในพ.ศ.2461ข้าราชการและพ่อค้านายเหมืองในจังหวัดภูเก็ตร่วมกันบริจาคเงินให้แก่กองเสือป่าเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือกรณีของนายลิ้มเซ่งดี๋ บุญหอ นายเหมืองจังหวัดภูเก็ตได้บริจาคเงิน

จำนวน 2,000 บาท เพื่อบำรุงกองเสือป่าเสนารักษาดินแดน ใน พ.ศ.2462 (เทพ บุญตานนท์, 2556, น. 126-127)

นอกจากกรณีของเสือป่าแล้ว คนจีนยังร่วมกันบริจาคเงินซื้อเครื่องบินให้แก่ กองบินทหารบก ซึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สยามได้เริ่ม ก่อตั้งกองบินขึ้นโดยสังกัดในกองทัพบก มีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาเครื่องบินรบ เข้าประจำการในกองทัพบก ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จำนวนมากจึงได้ซื้อเครื่องบินให้แก่ กองทัพบกไว้ใช้งานเพื่อแสดงความจงรักภักดีและความรักชาติ อย่างกรณีของ เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ อดีตผู้สำเร็จราชการเมืองพระตะบองได้ซื้อเครื่องบินแบบเบรเกต์ (Breguet) ให้แก่กองทัพบก ซึ่งทางกองทัพบกก็ได้ตั้งชื่อเครื่องบินลำนี้ว่า “เจ้าพระยา อภัยภูเบศร์ที่ 1” (ราชกิจจานุเบกษา, 2462, น. 2451) ชาวจีนเองที่ผูกติดอยู่กับวาทกรรม เห็นแก่ตัวและไม่รักชาติก็ได้พยายามแสดงให้เห็นถึงความรักชาติด้วยการร่วมกัน บริจาคเงินซื้อเครื่องบินให้แก่กองทัพบก โดยใน พ.ศ.2465 พ่อค้าชาวจีนในกรุงเทพฯ ซึ่งนำโดยนายตันเล่งซื่อ นายหน้าของธนาคารสยามกัมมาจล ขุนพรหมประชาติต (กิมใช้ ตันสกุล) และนายซิลปี เทสะแพทย์ ได้เป็นแกนนำชักชวนพ่อค้าชาวจีนใน กรุงเทพฯจำนวน 163 รายร่วมกันบริจาคเงินจำนวนรวม 10,675 บาท ซึ่งทางกระทรวง กลาโหมได้ตั้งชื่อเครื่องบินลำนี้ว่า “พ่อค้าจีนในพระนคร 1” (ราชกิจจานุเบกษา, 2465, น. 504-507)

โครงการทางด้านการทหารที่ใหญ่ที่สุดโครงการหนึ่งที่รัชกาลที่ 6 ทรงชักชวน ให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมก็คือ การซื้อเรือหลวงพระร่วง โครงการนี้มีจุดเริ่มต้นมาจาก ในพ.ศ.2457 เมื่อราชนาวีสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีเจ้าพระยาอภัยราชามาหา ยุติธรรมธ (ม.ร.ว.ลพ สุทัศน์) เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เป็นแกนนำที่จะซื้อเรือรบ ถวายรัชกาลที่ 6 สำหรับใช้ป้องกันประเทศ (Vella, 1978, p. 97) ซึ่งรัชกาลที่ 6 ทรง ให้ความสำคัญแก่กิจกรรมนี้เป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างบทบาท และภาพลักษณ์ทางการทหารให้แก่พระองค์แล้ว ยังจะเป็นการปลุกสำนึกของ ความรักชาติและความจงรักภักดีของประชาชนอีกทางหนึ่ง ด้วยเหตุนี้พระองค์ทรงสนับสนุน กิจกรรมของราชนาวีสมาคมเป็นอย่างดี ทั้งการที่ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์สมาคม รวมไปถึงการรับเป็นองค์บรรณาธิการวารสาร สมุทसार ซึ่งเป็นวารสารของราชนาวีสมาคม

ที่จัดทำขึ้นเพื่อนำเงินรายได้จากการขายวารสารมาสมทบทุนซื้อเรือรบ อีกทั้งยังพระราชนิพนธ์บทความเป็นจำนวนมากลงในวารสารเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนร่วมกันบริจาคเงินซื้อเรือรบ

ทว่าโครงการซื้อเรือหลวงพระร่วงนี้กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงจากพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์สำคัญอย่างพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งทรงเห็นว่าควรนำเงินไปพัฒนาประเทศในด้านอื่นมากกว่านำมาซื้อเรือรบ (นพวรรณ วชิราภิวัธน์, 2524, น. 222) นอกจากนี้ยังมีนักหนังสือพิมพ์อย่างเชียวสุดเล็ง ซึ่งใช้นามปากกาว่า “บาทกฤษร” เขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ลงใน *จีนโนสยามวารศัพท์* เรื่องประเภทของเรือรบที่รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะซื้อ โดยบาทกฤษรเสนอให้ซื้อเรือพิฆาตแทนที่เรือลาดตระเวนขนาดเบาเพราะมีราคาถูกกว่าทำให้ซื้อได้หลายลำ (พันแหลม เล่ม 1, 2457, น. 3) หรือในกรณี “สันดอน” ซึ่งเขียนบทความลงใน *กรุงเทพเดลิเมล์* โดยสันดอนได้เสนอว่าควรที่จะซื้อเรือดำน้ำมากกว่าเรือลาดตระเวนเบาอย่างที่รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชประสงค์ (สันดอน, 2457) ซึ่งรัชกาลที่ 6 ก็ทรงใช้งานพระราชนิพนธ์ตอบโต้บทความทั้งสองและทรงยืนยันพระราชดำริในพระองค์ที่จะทรงให้ราชนาวีสมาคมซื้อเรือลาดตระเวนเบา (เทพ บุญตานนท์, 2556, น. 162) แม้จะมีบทความตอบโต้ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับนักหนังสือพิมพ์ในเรื่องเรือหลวงพระร่วงแต่จะเห็นได้ว่าไม่มีบทความที่คัดค้านการซื้อเรือรบเพียงแต่ไม่เห็นด้วยในประเภทของเรือรบที่รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชดำริที่จะซื้อ เหนือสิ่งอื่นใดการเรียไรเงินเพื่อซื้อเรือรบพระร่วงนั้นก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากชาวจีนที่ร่วมกันบริจาคเป็นจำนวนมาก จนรัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์บทความเรื่อง “ขอบใจเพื่อนจีน” ลงใน *วารสารสมุทรสาร* ฉบับปฐมฤกษ์เพื่อชื่นชมที่คนจีนร่วมบริจาคเงินในคราวนี้

“การที่เพื่อนจีนได้แสดงไมตรีจิตร์ต่อไทย จะช่วยท้าวบ้านด้วยครั้งนี้ ไทยขอบใจชั้น 1 แล้ว และถ้าจะให้ดีเพื่อนจีนแสดงไมตรีจิตร์ต่อไปให้เป็นการสม่ำเสมอ ก็คงจะได้รับความขอบใจอย่างยิ่งขึ้นอีกเป็นแน่

ข้าพเจ้าขอให้ท่านเอดิเตอร์ ได้โปรดช่วยนำจดหมายนี้ลงในหนังสือของท่านด้วย เพื่อขอความเหล่านีจะได้ประสบตาเพื่อน

จีนซึ่งข้าพเจ้าอยากให้ความชอบใจนั้นด้วย” (อศวพาหุ, 2457, น. 95)

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ที่ชาวจีนให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันนั้นจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในหัวข้อที่รัชกาลที่ 6 ทรงเน้นย้ำเป็นอย่างมากว่าชาวจีนมักจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่ยอมเสียสละสิ่งใดๆ เพื่อส่วนร่วมหรือประเทศชาติ อีกทั้งชาวจีนยังไม่มี ความจงรักภักดีต่อชาติที่ตนอยู่อาศัย (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2528, น. 15) ด้วยเหตุนี้ ชาวจีนจำนวนมากจึงพยายามมีส่วนร่วมในพระบรมราโชบายหรือพระราชนิยมในรัชกาลที่ 6 อันจะเป็นการลบเลือนภาพลักษณ์ของชาวจีนที่ถูกสร้างขึ้นจาก *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ*

5. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนในความสัมพันธ์อันหลากหลายมิติ

ความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนโพ้นทะเลมีมิติความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากกว่าจะใช้งานพระราชนิพนธ์เพียงหนึ่งถึงสองเรื่องเป็นข้อสรุป งานพระราชนิพนธ์หลายๆ เรื่องเช่น *ยิวแห่งบูรพา* *ความเป็นชาติไทยอันแท้จริง* และ *หัวใจนักรบ* อาจจะสร้างภาพลักษณ์ให้รัชกาลที่ 6 และชาวจีนอยู่ในชั่วตรงข้าม และส่งผลกระทบโดยตรงต่องานวิจัยในเวลาต่อมาที่ผู้เขียนมักจะมอบบทบาทพระเอกให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง พร้อมๆ กับการสร้างตัวร้ายขึ้นมาในเวลาเดียวกัน งานในลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากกลายเป็นวาทกรรมตอกย้ำความถูกต้องในการมอง *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ในฐานะเครื่องมือต่อต้านชาวจีน แต่ทว่าในข้อเท็จจริงแล้วเราจะพบหลักฐานชั้นต้นเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนในมิติที่หลากหลาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักหนังสือพิมพ์อย่างเชียวฮุดเสงที่ถูกมองว่าเป็นชั่วตรงข้ามรัชกาลที่ 6 ซึ่งจะคอยเขียนบทความคัดค้านพระบรมราโชบายในพระองค์อยู่เสมอก็ไม่ได้เป็นอย่าง

ที่เข้าใจกัน หรือเราจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนที่ไม่ได้เพียงแค่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเข้ามาทำมาหากินในประเทศสยามเท่านั้น แต่กลับกลายเป็นถึงมหาดเล็กที่คอยถวายงานรับใช้รัชกาลที่ 6

6. ชาวจีนโพ้นทะเลในฐานะพสกนิกรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ชื่อของเซียวฮุดเสงมักเป็นชื่อลำดับแรกๆ ที่ถูกเอ่ยขึ้นเมื่อพูดถึงสงครามปากกาที่เกิดขึ้นบนหน้าหนังสือพิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 6 เซียวฮุดเสงได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่ชาวจีนโพ้นทะเลในสยามอย่างแข็งขัน ซึ่งหลายต่อหลายครั้งบทความที่เซียวฮุดเสงเขียนขึ้นมานั้นจะเป็นการตอบโต้งานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะงานพระราชนิพนธ์ที่วิพากษ์วิจารณ์ชาวจีนอย่างในคราวที่รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* อย่างไรก็ตามในอีกมิติหนึ่งแล้ว เซียวฮุดเสงก็มีความสัมพันธ์อันดีกับรัชกาลที่ 6 งานวิจัยของเพ็ญพิสุทธิ์ อินทรภิรมย์ เรื่อง *บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสง พ.ศ.2450-2474* ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าถึงแม้เซียวฮุดเสงจะมีบทความหลายบทความที่คัดค้านพระราชดำริหรืองานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่อีกสถานะหนึ่งนั้นเซียวฮุดเสงก็ทำหน้าที่เป็นสายลับคอยสืบข่าวคราวให้กับทางรัฐบาลสยาม เพื่อให้รัฐบาลได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวที่เมืองจีน รวมทั้งการเคลื่อนไหวของชาวจีนโพ้นทะเลในสยามที่สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในประเทศจีน (เพ็ญพิสุทธิ์ อินทรภิรมย์, 2547, น. 132) อีกทั้งหนังสือพิมพ์ *จีนโนสยามวารศัพท์* ที่เซียวฮุดเสงเป็นเจ้าของนั้นก็ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาล (เพ็ญพิสุทธิ์ อินทรภิรมย์, 2547, น. 129) โดยส่วนหนึ่งที่รัชกาลที่ 6 ทรงตัดสินพระทัยที่จะให้เงินช่วยเหลือหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงนั้นเนื่องจากพระองค์ทรงตระหนักดีว่าบทความของเซียวฮุดเสงนั้นมีอิทธิพลต่อคนทั่วไปเป็นอย่างมาก เพราะเรื่องต่างๆ ที่เซียวฮุดเสงเขียนขึ้นมานั้นมักจะได้รับความคิดเห็นจากประชาชน โดยเฉพาะเรื่องปฏิวัติในประเทศจีน (กชช., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเสง และนายฮง (หรือยี่กฮอง) ลงวันที่ 6 มิถุนายน 130) ซึ่งเซียวฮุดเสงก็ได้ตอบแทนความช่วยเหลือดังกล่าวด้วยการลงข่าวเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลในสยามกับรัฐบาล (เพ็ญพิสุทธ์ อินทรภิรมย์, 2547, น. 178) และเมื่อสยามเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 กับฝ่ายสัมพันธมิตร เชียวสุดแสงเองที่เคยเขียนบทความโจมตีพระบรมราโชบายในรัชกาลที่ 6 ที่จะนำสยามเข้าร่วมสงครามโลกก็ได้เปลี่ยนท่าทีอย่างชัดเจน โดยกลับมาเขียนบทความสนับสนุนเพื่อให้คนไทยในชาติหันมาสนับสนุนพระบรมราโชบายในรัชกาลที่ 6 นอกจากนี้เชียวสุดแสงยังให้นายทรงเขียนบุตรชายของตนเข้าสมัครเป็นทหารในกองทหารอาสาที่จะไปทำสงครามในยุโรปเช่นเดียวกับชายไทยคนอื่นๆ (เพ็ญพิสุทธ์ อินทรภิรมย์, 2547, น. 216)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเองก็ทรงเห็นว่าเชียวสุดแสงนั้นพยายามช่วยเหลือรัฐบาลสยาม ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม สิ่งหนึ่งที่แสดงออกอย่างชัดเจนคือการที่พระองค์ทรงชื่นชมเชียวสุดแสงอย่างเปิดเผยต่อเจ้าพระยาอมราชเสนาบดีกระทรวงนครบาล ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลกับเชียวสุดแสง โดยรัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงเจ้าพระยาอมราชเสนาบดีชื่นชมเชียวสุดแสงเมื่อครั้งที่เชียวสุดแสงได้เขียนบทความอธิบายสาเหตุของการก่อกบฏในร.ศ.130 ซึ่งเชียวสุดแสงได้ชี้ให้เห็นว่าการก่อกบฏที่เกิดขึ้นที่สยามนั้นแตกต่างกับที่เกิดขึ้นที่ประเทศจีนเป็นอย่างมาก เพราะที่ประเทศจีนนั้นเป็นกบฏที่เกิดขึ้นจากการที่ประชาชนโดนกดขี่จึงลุกขึ้นมาต่อต้านราชวงศ์ชิงซึ่งเป็นชาวต่างชาติ (กจข., ร.6 บ.3.1/19 นายเชียวสุดแสง และนายฮง (หรือยี่กฮอง) ลงวันที่ 6 มิถุนายน 130) โดยรัชกาลที่ 6 ทรงชื่นชมว่าเชียวสุดแสงนั้นเขียนบทความอย่างตรงไปตรงมาไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้คนอ่านได้ทราบความจริง ซึ่งรัชกาลที่ 6 ยังทรงมุ่งหวังให้เชียวสุดแสงเขียนบทความในลักษณะนี้เรื่อยๆ เพื่อแก้ปัญหาความเข้าใจผิดของคนไทยต่อเรื่องการปฏิวัติในประเทศจีน (กจข., ร.6 บ.3.1/19 นายเชียวสุดแสง และนายฮง (หรือยี่กฮอง) ลงวันที่ 6 มิถุนายน 130)

ความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับเชียวสุดแสงก็ดูจะซับซ้อนมากกว่าการเป็นเพียงแค่สายลับให้กับราชสำนักหรือการทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐบาลเพียงเท่านั้น เชียวสุดแสงเองดูจะมีความมั่นใจว่ารัฐบาลสยามจะไว้วางใจเขาเป็นอย่างมากถึงขนาดที่เขาเองได้เสนอตัวกับรัฐบาลสยามเพื่อจะเป็นสมานายกของสมาคมจีนซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่ ซึ่งเชียวสุดแสงคาดหวังว่ารัฐบาลสยามจะสนับสนุนให้ตัวเขาดำรงตำแหน่ง

ดังกล่าว เพราะอย่างน้อยก็เป็นการสืบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของคนจีนโพ้นทะเลสยาม โดยเฉพาะกลุ่มของยี่ก่อง (พระอนุวัตน์ราชนิยม) ที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลของหยวนซื่อไซ่ (กช., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเส็ง และนายฮง (หรือยี่ก่อง) ลงวันที่ 31 สิงหาคม 131) ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้เจ้าพระยายมราชเองก็ใช้จะไว้ในตัวเซียวฮุดเซินที่จะขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าว เพราะรัฐบาลสยามเองก็ตระหนักดีว่าเซียวฮุดเส็งนั้นมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับยี่ก่อง และไม่ต้องการให้ยี่ก่องก้าวขึ้นมาใช้อำนาจเหนือชาวจีนโพ้นทะเลในสยาม และไม่ต้องการให้ยี่ก่อง ซึ่งมีสถานะเป็นขุนนางในราชสำนักสยามเป็นที่ไว้วางใจของรัฐบาลสยามและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกต่อไป ดังนั้นเซียวฮุดเส็งจึงพยายามรายงานเรื่องราวของยี่ก่องต่อรัฐบาลสยามในเชิงลบอยู่ตลอดเวลา เช่น กรณีที่ยี่ก่องร้องขอให้รัฐบาลจีนส่งเรือรบเข้ามาข่มขู่รัฐบาลไทย (กช., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเส็ง และนายฮง (หรือยี่ก่อง) ลงวันที่ 22 มิถุนายน 130) หรือกรณีที่ยี่ก่องได้ยกแชร์ของบริษัทเรือเมล์ที่ตนถือหุ้นอยู่ให้กับรัฐบาลที่กวางตุ้ง ทางเซียวฮุดเส็งก็ได้มีข้อสังเกตมาให้เจ้าพระยายมราชว่ายี่ก่องนั้นยกยอกหุ้นของบริษัทที่เป็นหนี้ให้รัฐบาลจีนเพื่อให้รัฐบาลต้องมาจัดการแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดความบาดหมางระหว่างรัฐบาลสยามกับจีน เพราะรัฐบาลจีนจะคิดว่าตนถูกกลั่นแกล้งโดยรัฐบาลไทยเองนั้นมีส่วนรู้เห็นกับยี่ก่อง (กช., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเส็ง และนายฮง (หรือยี่ก่อง) ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 131)

ในความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับเซียวฮุดเส็งนั้นยังรวมไปถึงการที่เซียวฮุดเส็งขอความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบอื่นๆ จากรัชกาลที่ 6 อย่างการขอแปลงานพระราชนิพนธ์ในพระองค์เรื่อง *"The War of the Polish Succession"* ซึ่งเซียวฮุดเส็งจะนำเงินส่วนหนึ่งซึ่งได้จากการขายหนังสือเล่มนี้บริจาคสมทบทุนราชนาวิสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ทว่ารัชกาลที่ 6 ทรงตอบปฏิเสธคำขอของเซียวฮุดเส็งเนื่องจากพระองค์กำลังทรงแปลหนังสือเล่มนี้เป็นภาษาไทย อย่างไรก็ตามพระองค์ก็ไม่ได้ทรงคัดค้านการแปลงานพระราชนิพนธ์ของพระองค์เป็นภาษาไทย โดยทรงให้เซียวฮุดเส็งกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตแปลงานพระราชนิพนธ์เรื่องอื่นแทน (กช., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเส็ง และนายฮง (หรือยี่ก่อง) ลงวันที่ 5-10 มีนาคม 2457)

แม้เชื้อยวสุดแสงจะพยายามสร้างภาพลักษณ์ในเชิงลบให้กับยี่กอฮงเป็นอย่างมากในฐานะคนจีนที่ไม่รักชาติ แต่สำหรับรัชกาลที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างยี่กอฮงกับพระองค์นั้นกลับมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ยี่กอฮงแต่เดิมนั้นเป็นเจ้าของหอยรายใหญ่ของประเทศ ทำให้เป็นคนจีนที่มีอิทธิพลและมีรายได้มหาศาล แต่ยี่กอฮงเองก็รู้จักที่จะเข้าหาและวางตัวเป็นพสกนิกรที่ดีของราชสำนัก ด้วยการช่วยเหลือกิจการต่างๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ทั้งการช่วยสร้างสะพาน ตัดถนน เช่น การบริจาคเงินเพื่อตัดถนนเตชะวนิชใน พ.ศ.2461 (ทำเนียบนามภาค 4 ถนนในจังหวัดพระนครและธนบุรี, น. 13) ซึ่งรัชกาลที่ 6 เองก็ทรงแสดงออกอย่างชัดเจนว่าทรงตระหนักดีว่ายี่กอฮงนั้นเป็นคนจีนที่มีความจงรักภักดี ด้วยการให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนยี่กอฮงในกิจการต่างๆ เช่น เมื่อคราวที่ยี่กอฮงจะสร้างโรงจิ้ง รัฐบาลสยามก็ยินยอมให้ยี่กอฮงเช่าที่ของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติที่ตำบลบ่อนแจ้สัวเนียมเก่า ถนนเจริญกรุง อีกทั้งในวันเปิดกิจการของโรงจิ้งนั้นรัชกาลที่ 6 ก็ทรงพระราชทานโฉนดหลวงมาจัดแสดงเป็นรอบปฐมฤกษ์ (กษ., ร.6 บ.3.1/19 นายเชื้อยวสุดแสง และนายฮง (หรือยี่กอฮง) ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2461) จะเห็นได้ว่าแม้เชื้อยวสุดแสงเองจะพยายามให้ภาพยี่กอฮงในแง่ลบเพียงใด แต่รัฐบาลสยามและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ไม่ได้คล้อยตามเชื้อยวสุดแสงในทุกเรื่อง เพราะรัฐบาลสยามก็ตระหนักดีในความเป็นปรีชาของทั้งคู่ ด้วยเหตุนี้รัชกาลที่ 6 ทรงเลือกที่จะใช้พระบรมราโชบายที่จะประนีประนอมและให้ความใส่พระทัยต่อชาวจีนทั้งสองในฐานะพสกนิกรเหมือนคนทั่วๆ ไป เหมือนกับชาวจีนคนอื่นๆ ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารที่มีทั้งชาวจีนที่เคยเป็นอดีตมหาดเล็ก อย่างนายเกียนเฮง วิกีนยะธนี ที่เข้ามาขอพระมหากรุณาธิคุณให้หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงวังและพระราชสำนักใช้บริการร้านตัดเสื้อของตน ซึ่งนายเกียนเฮง วิกีนยะธนีก็ได้รับการปฏิบัติเหมือนคนไทยทั่วไปเมื่อได้คำตอบปฏิเสธและให้ไปเข้าร่วมประมูลตามที่ราชการได้กำหนดไว้ (กษ., ร.6 บ.3.1/1 นายเกียนเฮง วิกีนยะธนี (มหาดเล็ก) ลงวันที่ 28 มีนาคม 2467) หรือกรณีของนายขอเตียวหลิมซึ่งได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลถวายความเห็นเกี่ยวกับการค้าแร่ดีบุกที่ภาคใต้แก่รัชกาลที่ 6 ทางกรมราชเลขาธิการก็ได้รับเรื่องดังกล่าวไว้พร้อมกับทำหนังสือเชิญนายขอเตียวหลิมเข้าเฝ้าพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการในเวลานั้น (กษ., ร.6 บ.3.1/2 นายขอเตียวหลิม ลงวันที่ 21 เมษายน 2461) จะเห็นได้ว่าสถานภาพ

ของคนจีนโพ้นทะเลในสยามนั้นไม่ได้ต่างกับคนไทยทั่วไป คนจีนไม่ได้ถูกกีดกันทางการค้าอีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสยามมากกว่าชนชาติอื่นๆ เสียด้วยซ้ำ และเมื่อคนจีนมีเรื่องที่จะต้องขอพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ถ้าไม่ใช่เรื่องที่ผิดไปจากระเบียบราชการหรือเกินเลยขอบเขตที่รัฐบาลสยามจะรับผิดชอบนั้น คนจีนก็จะได้รับความช่วยเหลือเฉกเช่นคนไทยโดยทั่วไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่างานพระราชนิพนธ์อย่าง *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* และพระบรมราโชบายในการจัดการปัญหาเรื่องคนจีนในสยามนั้น ไม่ใช่การต่อต้านไม่ให้คนจีนประกอบอาชีพหรืออาศัยอยู่ในสยาม แต่เป็นการชี้ให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและรัฐบาลสยามนั้นต้องการให้คนจีนโพ้นทะเลในสยามนั้นทำตัวเช่นใด เพื่อที่จะเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นคนจีนที่ดีในสายพระเนตรในรัชกาลที่ 6

สรุป

พวกยิวแห่งบูรพาทิศ เป็นงานพระราชนิพนธ์ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์เกลียดคนจีนในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก และวาทกรรมดังกล่าวยังถูกย้าอย่างหนักแน่นด้วยงานวิจัยจำนวนมากที่ใช้ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* ในการอ้างอิง อย่างไรก็ตามในข้อเท็จจริงแล้วจะเห็นได้ว่า งานพระราชนิพนธ์ *พวกยิวแห่งบูรพาทิศ* เป็นเพียงหนึ่งในพระบรมราโชบายทางการเมืองในรัชกาลที่ 6 ที่ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะสร้างภาพลักษณ์คนจีนอันพึงประสงค์ขึ้น เพื่อให้คนจีนเหล่านี้อยู่ในประเทศไทยโดยไม่ก่อความวุ่นวายจนเป็นที่เดือดร้อนของรัฐบาลสยาม และยิ่งกว่านั้นรัชกาลที่ 6 ยังต้องการให้ชาวจีนซึ่งมีจำนวนมากในสยาม และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของชาติบ้านเมืองและมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ เพื่อจะได้สนับสนุนพระบรมราโชบายต่างๆ ในพระองค์ อย่างเช่น เสือป่า ราชนาวิสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือกิจการการบินของสยาม ซึ่งชาวจีนก็ตอบสนองพระบรมราโชบายในรัชกาลที่ 6 อย่างแข็งขัน ชาวจีนได้กลายเป็นนายทุนใหญ่ให้กับพระบรมราโชบายหรือพระราชดำริต่างๆ ในรัชกาลที่ 6 ที่ล้วนแต่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ชาวจีนบางคนยังมีความสัมพันธ์ที่มีมิติที่สลับซับซ้อนมากกว่า เพียงแค่ชาวต่างชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร แต่ยังทำหน้าที่คอยช่วยงานรัฐบาลอย่างกรณีของเซียวฮุดเส็ง หรือชาวจีนที่สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวจนกลายเป็นเศรษฐีและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางไทย ก็แสดงให้เห็นว่าตนนั้นมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความต้องการพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมืองเนกเช่นคนไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงแสดงให้เห็นว่าพระองค์ไม่ได้ทรงรังเกียจชาวจีนแต่อย่างใด ชาวจีนที่ประพฤติตนเป็นพสกนิกรที่ดีในพระองค์ก็จะได้รับการดูแลและสิทธิพิเศษบางอย่างจากพระองค์

จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับชาวจีนนั้นมีความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากกว่าการจะใช้งานพระราชนิพนธ์เพียงไม่กี่เรื่องมาอธิบายและตีความกัน โดยไม่ดูบริบทและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นอื่นๆ ประกอบ ด้วยเหตุนี้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับรัชกาลที่ 6 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความใส่ใจต่อหลักฐานอีกเป็นจำนวนมากที่ถูกมองข้ามและไม่เคยนำมาใช้ และสิ่งที่สำคัญคือการต้องเลิกจับคู่ระหว่างพระเอกกับตัวร้ายในการศึกษางานประวัติศาสตร์ใดๆ ก็ตาม เพราะด้วยวิธีการเช่นนี้งานประวัติศาสตร์มักจะออกมาในลักษณะที่เกิดขึ้นกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 6 กับชาวจีนอย่างที่เป็นมา

รายการอ้างอิง

- กจข., ร.6 บ.3.1/19 นายเซียวฮุดเส็ง และนายฮง (หรือยี่ก่องฮง)
(22 มิถุนายน 2454-7 ธันวาคม 2461)
- กจข., ร.6 บ.3.1/1 นายเกี้ยนเฮง วิกินิยะธนี (มหาดเล็ก)
(28 สิงหาคม 2467-4 เมษายน 2468)
- กจข., ร.6 บ.3.1/2 นายขอเตียวหลิม (20 เมษายน-27 กรกฎาคม 2461)
- กจข., ร.6 น.25/20 ปัญหาเรื่องคนจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร
(8 กุมภาพันธ์ 2454-1 มีนาคม 2458)

กรรณิรมย์ สุวรรณานนท์. (2524). พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

“คำกราบบังคมทูลรายงาน ในการเปิดโรงเรียนเพาะช่าง”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 30, ตอนที่ ง (25 มกราคม 2456), 2492-2497.

“แจ้งความกระทรวงกลาโหม เรื่อง เครื่องบินซึ่งมีผู้บริจาคเงินซื้อให้แก่องค์ทัพบก”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 36, ตอนที่ 0 (23 พฤศจิกายน 2462), 2449-2452.

“แจ้งความกระทรวงกลาโหม เรื่อง พ่อค้าจีนในกรุงเทพมหานครพร้อมใจกันบริจาคทรัพย์เพื่อซื้อเครื่องบิน”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 39, ตอนที่ 0 ง (28 พฤศจิกายน 2465), 504-508.

ทำเนียบนามภาค 4 ถนนในจังหวัดพระนคร และธนบุรี. (ม.ป.พ.). พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงธรรม.

เทพ บุญตานนท์. (2556). พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างภาพลักษณ์ทางการทหาร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นพวรรณ วชิราภิวัฒน์. (2524). พระวินิจฉัยของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเกี่ยวกับระบบราชการในช่วง พ.ศ. 2435-2458. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

“ประกาศกระทรวงธรรมการ เรื่อง การเปิดโรงเรียนเพาะช่าง”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 30, ตอนที่ 0 ง (25 มกราคม 2456), 2492-2494.

“พระบรมราชโองการ พระราชดำรัสตอบ ในการเปิดโรงเรียนเพาะช่าง”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 30, ตอนที่ ง (25 มกราคม 2456), 2498-2501.

พวงร้อย กล่อมเอียง. (2516). พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขตรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พันแหลม. (2457). พันแหลม เล่ม 1. ม.ป.ท.: ม.ป.พ..

- เพ็ญพิสุทธิ์ อินทรภิรมย์. (2547). *บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเชื้อสายฮั่น* พ.ศ.2450-2474. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2494) *ประมวลบทพระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ภาคปกิณกะ. พระนคร: โรงพิมพ์ พระจันทร์.*
- บุภาพร เจือจินดา. (2528). *เสือป่า: โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม. (2548). *สังคมจีนในประเทศไทย: ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- สันดอน. (2457). *เรียรายแลสร้างเรือบ. กรุงเทพเดลิเมส. (13 พฤศจิกายน).*
- สิทธิธรรม โรหิตะสุข. (2557). *ประวัติศาสตร์การประกวดศิลปกรรมในประเทศไทย ตั้งแต่ ทศวรรษ 2480 ถึง 2530.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ประวัติศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา ติระวนิช. (2532). *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์: รายงานผลการวิจัย* กรุงเทพฯ: มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อัครพาหุ. (2457). *ขอบใจเพื่อนจีน. สมุทรสาร, 1, 93-95.*
- Vella, W. F.. (1978). *Chaiyo ! King Vajiravudh and the development of Thai nationalism.* Honolulu: The University Press of Hawaii.